

Motion till riksdagen

1988/89:U416

av Ingela Mårtensson m. fl. (fp)

Utländska flottbesök

Det finns flera tecken på att inställningen till kärnvapen har förändrats något bland kärnvapenstaterna. Företrädare för supermakterna har t ex klart deklarerat att ett kärnvapenkrig aldrig kan vinnas. Överenskommelsen förra året mellan USA och Sovjetunionen (det s k INF-avtalet) innebär ett avskaffande av kärnvapenmissiler av kort- och medellång räckvidd. Det är en milstolpe i nedrustningsarbetet – för första gången fattades beslut om att avskaffa ett helt vapenslag.

Samtidigt som vi självklart välkomnar beslutet att landbaserade kärnvapen i Europa tas bort, så måste vi uppmärksamma den marina upprustningen. Det är ingen framgång för nedrustningsarbetet om INF-avtalet kompenseras med en upprustning till sjöss.

Det är viktigt att vi i Sverige tar avstånd från kärnvapen varhelst i världen de finns. Sverige har avstått från kärnvapen och enligt svensk lag får kärnvapen inte förekomma på svenskt territorium. Den svenska regeringen arbetar för en kärnvapenfri zon i Norden. Mot denna bakgrund borde det vara självklart för den svenska regeringen att vid utländska militärbesök försäkra sig om att besökarna inte medför kärnvapen, när de gästar Sverige. Det räcker inte med att som idag enbart utgå ifrån att besökande nationer respekterar vår inställning i denna fråga.

Kärnvapenmakterna har som princip att vid förfrågan varken förneka eller bekräfta förekomst av kärnvapen ombord på örlogsfartyg. Det är upprörande att de inte ens anser sig behöva svara på frågan om de har kärnvapen ombord eller ej. Det visar brist på respekt för värdlandet. Besöken är till för att främja relationerna mellan länderna. Besök under sådana omständigheter bidrar inte till att skapa förtroende mellan stater. Även mindre stater måste kunna värna sin integritet och självbestämmanderätt och kunna respekteras för sina ståndpunkter.

Så länge kärnvapenstaterna har policyn att varken bekräfta eller förneka förekomst av kärnvapen, så bör Sverige inte tillåta besök av fartyg som kan tänkas ha kärnvapen ombord. Den policyn tillämpas av Nya Zeeland och är numera lagstadgad där.

Enligt lagen får premiärministern endast tillåta utländska flottbesök om det är helt klart att fartyget inte har kärnvapen ombord. Bedömningen görs utifrån all relevant information och råd som står premiärministern till förfogande. Genom militära uppslagsverk kan man t ex få information om vilka fartyg som är konstruerade för att bära kärnvapen.

Sverige bör följa Nya Zeelands exempel. Regeringen bör inte tillåta att

kärnvapenfartyg får tillträde till svenskt territorium. De länder som skulle bli aktuella är de stater som även i fredstid förfogar över kärnvapen. Norge och Danmark skulle t ex inte komma ifråga för ett sådant förbud, eftersom de deklarerat att de inte har kärnvapen i fred men är beredda att använda kärnvapen i krig.

Sverige bör dessutom ta initiativ till överläggningar med andra kärnvapenfria stater för att nå fram till en gemensam policy när det gäller flottbesök och kärnvapen. En samordnad och gemensam linje i denna fråga från fler länder skulle bli en kraftfull markering mot kärnvapenstaternas hittillsvarande nonchalanta hållning "att varken förneka eller bekräfta förekomst av kärnvapen".

Detta förslag framförde vi även vid förra riksmötet. Förslaget besvarades med att internationella kontakter pågår i enlighet med vad riksdagen beslutade 1987. Men vi menade att svenska regeringen skulle invitera andra icke-kärnvapenstater till överläggningar om en gemensam policy när det gäller flottbesök och kärnvapen. Detta har inte gjorts.

Det är mycket positivt att statsministern och andra företrädare för regeringen tar upp frågan i FN och andra internationella sammanhang och på så sätt försöker verka för att kärnvapenmakterna skall frånga sin princip att inte ge klara besked beträffande förekomsten av kärnvapen ombord.

Riksdagen beslutade också att om fortsatta internationella kontakter inte skulle ge avsett resultat i detta ärende finns det anledning att överväga andra åtgärder i syfte att undanröja den osäkerhet som nu ofta vidlåder flottbesök från kärnvapenmakter. Vi tycker att det nu finns anledning att gå vidare. Därför håller vi fast vid vårt förslag att regeringen bör ta initiativ till överläggningar med andra icke-kärnvapenstater. Även i det arbete som pågår angående kärnvapenfri zon i Norden bör frågan om flottbesök tas upp till övervägande.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud för fartyg som kan tänkas ha kärnvapen ombord att beträda svenskt territorium.
2. att riksdagen hos regeringen begär initiativ till överläggningar med kärnvapenfria stater för att nå en gemensam policy när det gäller flottbesök och kärnvapen.

Stockholm den 25 januari 1989

Ingela Mårtensson (fp)

Charlotte Branting (fp)

Ylva Annerstedt (fp)

Barbro Sandberg (fp)

